

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“СУДОВА ПСИХІАТРІЯ”
(для спеціалістів)

МАУП

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2009

Підготовлено доцентом кафедри медичної психології та психокорекції
Л. О. Федосовою

Затверджено на засіданні кафедри медичної психології та психокорекції
(протокол № 7 від 20.02.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії
управління персоналом

Федосова Л. О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Судова психіатрія” (для спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 27 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, порядок організації та форми самостійної роботи студентів, методичні рекомендації до самостійної роботи студентів, перелік питань та завдань для самостійної роботи студентів, теми рефератів, питання для самоконтролю, тестові завдання, критерії оцінювання знань студентів та список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Судова психіатрія” є важливою складовою підготовки фахівця-правознавця і характеризується тісними міждисциплінарними зв'язками із психіатрією, психологією особистості, соціальною психологією, медичною психологією, юридичною психологією та багатьма іншими галузями психологічних знань.

Програмою дисципліни “Судова психіатрія” передбачено визначення основних засад судової психіатрії, завдань і методологічних принципів експертного аналізу, а також формування у студентів навичок судово-психіатричного оцінювання різних форм психічних розладів.

Мета вивчення дисципліни “Судова психіатрія” – опанувати основні поняття, предмет та завдання судової психіатрії, набути вмінь і навичок організації та проведення судово-психіатричної експертизи, навчитися орієнтуватися у підставах та порядку застосування примусових заходів медичного характеру, а також здійснювати судово-психіатричне оцінювання різних форм психічних розладів.

Програма курсу “Судова психіатрія” складається з п'ятнадцяти тем, спрямованих на висвітлення цього предмета як науки, що вивчає питання дослідження психічних розладів з метою надання допомоги правосуддю.

За результатами вивчення матеріалу курсу студенти складають залік. Основними навчально-методичними посібниками з курсу “Судова психіатрія” є видання, наведені у списку літератури.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів з дисципліни “Судова психіатрія” потребує наявності серйозної та стійкої мотивації, яка визначається необхідністю ефективної професійної діяльності.

Активізація самостійної роботи студентами може бути забезпечена такими факторами:

1. Участю у творчій діяльності.
2. Використанням у навчальному процесі активних методів навчання.

3. Мотивуючими факторами контролю знань (рейтингова та накопичувальна системи оцінювання знань).
4. Необхідністю обов'язкового виконання індивідуальних завдань.
5. Розширенням обсягу знань з дисципліни за рахунок роботи з додатковою літературою.

Основне завдання організації самостійної роботи студентів з дисципліни “Судова психіатрія” — навчити студентів свідомо працювати як з навчальним матеріалом, так і з науковою інформацією, а також закласти основи самоорганізації та самовиховання, сформувати вміння та навички постійно підвищувати свою кваліфікацію.

При вивченні дисципліни “Судова психіатрія” необхідністю організації самостійної роботи є єдність таких її взаємопов'язаних форм: аудиторна робота; позааудиторна пошуково-аналітична робота; творча наукова робота.

Аудиторна самостійна робота реалізується у процесі лекційних, практичних і семінарських занять.

Так, під час практичних занять студенти детально аналізують фактори, що впливають на процес проведення медико-психологічних досліджень, технологічні особливості проведення медико-психологічних досліджень у різних галузях медичної психології, методи та структурні технологічні процеси різних видів медико-психологічних досліджень.

У процесі практичних занять відбувається перевірка засвоєння отриманих знань шляхом застосування попередньо підготовленого методичного матеріалу — тестів для виявлення рівня опанування студентами необхідних теоретичних і практичних положень. Крім того, застосовуються такі форми аудиторної діяльності, як опитування, аналіз типових помилок, дискусії, семінари, рефлексійний аналіз розуміння матеріалу тощо. Підготовка до таких занять потребує ґрунтовної теоретичної і практичної самостійної роботи студентів.

При проведенні семінарів обговорюються попередньо визначені питання, до яких студенти готують тези виступів, реферати. При проведенні семінарів визначаються:

- вміння студентів аналізувати навчальний матеріал;
- здатність формулювати та відстоювати свою позицію;
- активність;

- можливість науково мислити;
- навички самостійної роботи з літературою, першоджерелами з дисципліни та методикою їх опрацювання;
- якість написання рефератів тощо.

Дискусії дають змогу виявити індивідуальні особливості розуміння обговорюваного питання, навчитись у творчій суперечці визначати істину, встановлювати особисту і спільну точки зору з обговорюваної проблеми. У процесі дискусії студенти збагачують зміст вже відомого матеріалу, впорядковують і закріплюють його.

Форми проведення семінарів і дискусій можуть бути різними. З дисципліни “Судова психіатрія” застосовують такі форми:

- у вигляді запитань і відповідей з коментарями;
- розгорнуті бесіди;
- дискусії за принципом “круглий стіл”;
- обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання;
- вирішення проблемних питань та розгляд конкретних ситуацій;
- у режимі “мозкова атака” або у формі “потоків ідей”;
- “майстер-класи”.

Пошаудиторна робота з дисципліни “Судова психіатрія” має характер пошуково-аналітичної і наукової роботи, сприяє розвитку мислення, формуванню умінь і навичок. Завдання для самостійної роботи поглиблюють та закріплюють знання та уміння, які студенти отримують на лекціях та практичних заняттях. Доцільними при вивченні дисципліни “Судова психіатрія” є такі форми проведення самостійної роботи, як:

- пошук та огляд наукових джерел за заданою проблематикою;
- підготовка рефератів;
- формулювання понять;
- відповідальне виконання домашніх завдань;
- ретельна підготовка до семінарських занять і дискусій різних видів тощо.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“СУДОВА ПСИХІАТРІЯ”

Змістовий модуль I. Предмет, система, методи та історичний розвиток судової психіатрії

Тема 1. Поняття та історія розвитку судової психіатрії

Завдання: розглянути поняття, предмет, завдання, систему та загальну історію розвитку судової психіатрії.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Предмет судової психіатрії.
2. Загальна історія розвитку судової психіатрії.
3. Завдання судової психіатрії.

Література: основна [1–3; 7; 10–13];
додаткова [2; 4; 8–10; 12]

Тема 2. Медико-юридичний базис судової психіатрії

Завдання: розглянути поняття осудності та проблему обмеженої осудності, визначити медико-юридичні основи осудності.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Медико-юридичний базис судової психіатрії.
2. Проблема обмеженої осудності.
3. Медико-юридичні основи осудності.

Література: основна [1–3; 7; 10–13];
додаткова [2; 3; 8–10; 12]

Тема 3. Судово-психіатрична експертиза

Завдання: визначити поняття, завдання та організацію судово-психіатричної експертизи, розглянути класифікацію судово-психіатричних експертиз, підстави та порядок призначення судово-психіатричної експертизи, ознайомитися зі змістом висновку судово-психіатричної експертизи, розглянути особливості окремих видів судово-психіатричних експертиз.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Особливості проведення судово-психіатричної експертизи за матеріалами справи.

2. Судово-психіатричні експертизи якостей особистості при групових правопорушеннях.
3. Загальні особливості судово-психіатричних експертиз неповнолітніх.
4. Судово-психіатричні експертизи з визначення безпорадного стану неповнолітніх, потерпілих від статевих злочинів.

Література: основна [4–6; 10–13];
додаткова [3; 8; 9; 10; 12]

Тема 4. Поняття та правові засади застосування заходів медичного характеру в судовій психіатрії

Завдання: розглянути поняття та типи заходів медичного характеру, визначити підстави та порядок застосування примусових заходів медичного характеру.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Поняття та типи заходів медичного характеру.
2. Профілактика суспільно небезпечних дій, які скоюють психічно хворі.
3. Госпіталізація психічно хворих, які небезпечні для суспільства.

Література: основна [1–3; 7; 10–13]
додаткова [2; 5; 6; 8–10]

Тема 5. Психічне обстеження засуджених

Завдання: розглянути особливості психіатричного обстеження осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі, визначити основні групи захворювань, які трапляються у засуджених, окреслити підстави для проведення судово-психіатричної експертизи засуджених, визначити психічні захворювання, які є підставою для дострокового звільнення засуджених, означити медичні заходи у місцях позбавлення волі щодо осіб з тимчасовими розладами психіки.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Особливості психіатричного обстеження осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі.
2. Основні групи захворювань, які трапляються у засуджених.

3. Підстави для проведення судово-психіатричної експертизи засуджених.

Література: основна [1–3; 7; 10–13]
додаткова [1–3; 6–8]

Тема 6. Судово-психіатрична експертиза у цивільному процесі. Недієздатність

Завдання: дати визначення поняттям правоздатності, дієздатності і недієздатності, процесуальної та обмеженої дієздатності, визначити медичний та юридичний критерії недієздатності, розкрити особливості судово-психіатричної експертизи в цивільному процесі, підстави та порядок призначення судово-психіатричної експертизи в цивільному процесі, питання, що розглядає експерт-психіатр при експертизі позивачів і відповідачів, назвати основні види судово-психіатричної експертизи у цивільних справах.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Підстави та порядок призначення судово-психіатричної експертизи в цивільному процесі.
2. Питання, що розглядає експерт-психіатр при експертизі позивачів і відповідачів.
3. Основні види судово-психіатричної експертизи у цивільних справах.

Література: основна [1–3; 7; 10–13];
додаткова [1–3; 7; 10–13]

Змістовий модуль II. Основи загальної психопатології

Тема 7. Поняття психічних розладів та їх класифікація

Завдання: дати визначення поняттю психічних розладів, розглянути синдроми та симптоми психічних розладів та класифікацію психічних розладів.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Загальні поняття про психічні захворювання, їх причини, перебіг та класифікацію.
2. Поняття про окремі симптоми і синдроми психічних розладів.
3. Методика обстеження психічно хворих.

Література: основна [8–13];
додаткова [2; 3; 5; 8; 10]

Тема 8. Шизофренія. Епілепсія

Завдання: розглянути поняття ендогенних психічних розладів, визначити клінічні прояви шизофренії, епілепсії як самостійного захворювання та епілептоформних синдромів, оцінити захворювання на шизофренію та епілепсію з точки зору судової психіатрії.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Поняття про дефект і ремісію при шизофренії.
2. Судово-психіатричне оцінювання шизофренії.
3. Епілепсія як самостійне захворювання.

Література: основна [1–3; 8; 9];
додаткова [2; 4–6; 8–10]

Тема 9. Маніакально-депресивний психоз. Психічні розлади при травмах головного мозку

Завдання: визначити клінічні прояви маніакально-депресивного психозу, розглянути психічні розлади внаслідок органічних травматичних уражень головного мозку, провести судово-психіатричне оцінювання хворих на маніакально-депресивний психоз та з наслідками травматичних ушкоджень головного мозку.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Особливості протиправних дій хворих на маніакально-депресивний психоз.
2. Судово-психіатричне оцінювання хворих на маніакально-депресивний психоз.
3. Клінічні прояви травматичних ушкоджень головного мозку залежно від виду травми, її локалізації та інших факторів.

Література: основна [1–3; 7; 8; 9; 10–13]
додаткова [2; 5; 8–10; 12]

Тема 10. Психічні розлади при інфекційних захворюваннях головного мозку. Психічні розлади при сифілітичних захворюваннях центральної нервової системи

Завдання: розглянути причини виникнення енцефалітів, особливості їх перебігу, основні прояви психічних розладів при енцефалітах, залишкові явища після перенесених енцефалітів та

сифілісу мозку, провести судово-психіатричне оцінювання енцефалітів та сифілітичних уражень головного мозку.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Залишкові явища після перенесених енцефалітів.
2. Судово-психіатричне оцінювання енцефалітів.
3. Сифіліс мозку: особливості перебігу, психічні порушення.

Література: основна [3; 5; 8–13]

додаткова [2; 5; 8–10; 12]

Тема 11. Психічні розлади при судинних захворюваннях головного мозку. Психози похилого віку.

Психічні розлади при соматичних захворюваннях

Завдання: розглянути психічні зміни при мозковому атеросклерозі, особливості перебігу, психічні порушення при пресенільних (інволюційних) та сенільних психозах, визначити причини, патогенез психозів пізнього віку, їх основні клінічні прояви (меланхолія, депресія, інволюційний параноїд, інволюційна парафренія та ін.), психічні розлади при захворюваннях внутрішніх органів, ендокринної системи, зміненому обміні речовин, визначити особливості змін психіки при цих захворюваннях та особливості судово-психіатричного оцінювання.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Психічні зміни при мозковому атеросклерозі, особливості перебігу.
2. Судово-психіатричне оцінювання психічних розладів при психозах похилого віку.
3. Психічні розлади при захворюваннях внутрішніх органів, ендокринної системи, зміненому обміні речовин.

Література: основна [3; 5; 8–13];

додаткова [1–3; 5; 8–10]

Тема 12. Алкоголізм, наркоманії та токсикоманії

Завдання: визначити порушення психічних процесів при алкогольному сп'янінні, розглянути алкогольні психози, їх види, перебіг та особливості психічних розладів при них, провести

судово-психіатричне оцінювання хронічного алкоголізму, алкогольних психозів, наркоманій і токсикоманій.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Алкогольні психози, їх види, перебіг та особливості психічних розладів при них.
2. Судово-психіатричне оцінювання хронічного алкоголізму і алкогольних психозів.
3. Судово-психіатричне оцінювання наркоманій і токсикоманій.

Література: основна [1–3; 7–10; 13];
додаткова [2; 7–10; 12]

Тема 13. Олігофренія (природжене слабоумство).
Психопатії

Завдання: дати визначення олігофренії, назвати її причини, розглянути форми і клінічні ознаки олігофренії, провести судово-психіатричне оцінювання олігофреній і різних форм психопатій.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Перебіг і особливості психічних розладів при олігофренії.
2. Судово-психіатричне оцінювання олігофреній.
3. Динаміка, диференціальна діагностика і судово-психіатричне оцінювання різних форм психопатій.

Література: основна [2; 4; 8–13];
додаткова [2; 4; 5; 7; 10]

Тема 14. Реактивні стани

Завдання: вказати причини і умови виникнення реактивних станів, форми реактивних станів, визначити роль психогенії у виникненні реактивних станів, здійснити судово-психіатричне оцінювання реактивних станів.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Причини і умови виникнення реактивних станів.
2. Неврози як психогенні захворювання. Форми неврозів, їх перебіг.
3. Судово-психіатричне оцінювання реактивних станів.

Література: основна [4; 7–9; 11; 12];
додаткова [1–3; 7; 10–13]

Тема 15. Симуляція та дисимуляція психічних розладів

Завдання: дати визначення поняттям симуляції та дисимуляції психічних розладів, зрозуміти мотивацію поведінки піддослідних у випадках симуляції та дисимуляції психічних розладів, визначитися із власним реагуванням як фахівця у випадках симуляції та дисимуляції психічних розладів піддослідними.

Форма звіту: конспект.

Теми рефератів

1. Визначення симуляцій. Особливості поведінки осіб, які симулюють психічне захворювання.
2. Форми і способи симуляції, методи її розпізнавання.
3. Дисимуляція, агравація.

Література: основна [2; 4; 6; 13]
додаткова [2; 5; 8–10]

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Крім аудиторних занять навчальним планом з дисципліни “Судова психіатрія” передбачено самостійну роботу студентів, яка має на меті формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних вмінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже здобутих знань, підвищення рівня організованості студентів.

Особливої уваги при самостійному опрацюванні зазначеної в навчально-тематичному плані тематики потребують розділи, за якими не читаються лекції.

У процесі самостійної роботи студенти мають набути вмінь та навичок:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- опрацювання навчальної, навчально-методичної, наукової, науково-популярної літератури;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації.

Кожен студент повинен вміти раціонально організувати свою навчальну діяльність. Важливим є вміння скласти план своєї роботи, чітко визначити її послідовність. Необхідно, щоб

план самостійного навчання був реальний і його виконання мало плідні наслідки у навчальному процесі.

Для успішної самостійної роботи значну частину часу студент має працювати в бібліотеці. Треба зрозуміти сутність складання алфавітного й тематичного каталогів, вміти швидко знаходити в них необхідну літературу, знати особливості бібліографічного шифрування. Для плідної роботи з літературними джерелами студентові корисно самостійно скласти бібліографію, заповнюючи бібліографічні картки на необхідні для нього книги, брошури або статті. Для роботи у провідних бібліотеках Києва студенту треба знати їх структуру, спеціалізацію окремих підрозділів, вміти користуватися різноманітними каталогами, правильно заповнювати бланки вимог на літературу тощо.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером їх викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (глави, розділи, підрозділи тощо), а також розсортувати його за важливістю (що для детального вивчення, а що для ознайомлення). Процес читання має відбуватися повільно, вдумливо, незрозумілі питання слід обов'язково опрацювати, користуючись додатковими джерелами, щоб зрозуміти сутність думки автора. Значення незнайомих термінів слід одразу ж з'ясувати за тлумачними словниками, енциклопедіями або спеціалізованими довідниками. У процесі роботи з літературою корисно виписувати найважливіші думки, формулювання, окремі вислови на окремих аркушах із зазначенням автора, джерела, сторінки і абзацу. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез. Конспект є стислим викладом основної суті опрацьованого літературного матеріалу. Він має бути стислий, змістовний і записаний своїми словами і формулюваннями. Класичні визначення, оригінальні думки, вислови слід записувати у конспект повністю з посиланнями на автора, джерело і сторінку. У процесі конспектування важливо дотримуватися логічного зв'язку окремих складників тексту. У конспекті корисно підкреслювати найважливіші теоретичні положення, визначення, висновки і робити помітки на полях. Систематичне конспектування опрацьованого матеріалу дисциплінує розум, відпрацьо-

вує вміння формулювати свої думки в короткій змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Для цілісного уявлення про навчальну дисципліну “Судова психіатрія” студентів необхідно користуватися довідковою літературою: енциклопедіями, енциклопедичними словниками, галузевими довідниками тощо.

Вивчення курсу “Судова психіатрія” супроводжується складанням схем, графіків, таблиць та їх подальшим аналізом. Схеми, які складають студенти, повинні бути наочні, змістовні, логічно обгрунтовані. Великий обсяг цифрової, медичної чи психологічної інформації доцільно зводити у таблиці, це впорядковує дані, робить їх зручнішими для сприйняття.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття судової психіатрії.
2. Предмет судової психіатрії.
3. Завдання судової психіатрії.
4. Загальна історія розвитку судової психіатрії.
5. Медико-юридичний базис судової психіатрії.
6. Медико-юридичні основи осудності.
7. Проблема обмеженої осудності.
8. Поняття, завдання та організація судово-психіатричної експертизи.
9. Класифікація судово-психіатричних експертиз.
10. Підстави та порядок призначення судово-психіатричної експертизи.
11. Висновок судово-психіатричної експертизи.
12. Особливості окремих типів судово-психіатричних експертиз.
13. Предмет і основні завдання судово-психіатричної експертизи.
14. Процесуальні аспекти організації і проведення судово-психіатричних експертиз.
15. Права й обов'язки експерта.
16. Особливості вибору експерта та взаємодії з ним у процесі підготовки і проведення експертизи.
17. Особливості підготовки матеріалів для проведення судово-психіатричної експертизи.
18. Особливості проведення судово-психіатричної експертизи за матеріалами справи.

19. Особливості організації проведення комплексних психолого-психіатричних експертиз.
20. Судово-психіатричні експертизи якостей особистості при групових правопорушеннях.
21. Принципи інтегративної оцінки при проведенні судово-психіатричної експертизи.
22. Предмет, підстави призначення та завдання судово-психіатричних експертиз свідків і потерпілих для з'ясування здатності та можливості правильно сприймати юридично значущі події та давати свідчення на різних стадіях кримінального процесу.
23. Експертна оцінка здатності неповнолітніх і осіб з психічними аномаліями давати свідчення.
24. Юридичне поняття сильного душевного хвилювання (фізіологічний афект).
25. Оцінка ситуації, особистості, індивідуальних рис і тимчасових негативних факторів впливу на людину.
26. Загальні особливості судово-психіатричних експертиз неповнолітніх.
27. Медичний і психологічний зміст понять "відставання в психічному розвитку", "психологічний вік".
28. Критерії можливості неповнолітніх повною мірою усвідомлювати фактичний характер і суспільну небезпеку своїх дій або керувати ними.
29. Здатність і можливість осіб з психічним інфантилізмом правильно сприймати юридично значущі події і давати свідчення на різних стадіях кримінального процесу.
30. Судово-психіатричні експертизи з визначення безпорадного стану неповнолітніх, потерпілих від статевих злочинів.
31. Поняття та правові засади застосування заходів медичного характеру в судовій психіатрії.
32. Поняття та типи заходів медичного характеру.
33. Підстави та порядок застосування примусових заходів медичного характеру.
34. Поняття психічних розладів.
35. Синдроми та симптоми психічних розладів.
36. Класифікація психічних розладів.
37. Судово-психіатричне оцінювання окремих форм психічних розладів.

38. Судово-психіатричне оцінювання ендогенних психічних розладів.
39. Судово-психіатричне оцінювання шизофренії.
40. Судово-психіатричне оцінювання маніакально-депресивного психозу.
41. Судово-психіатричне оцінювання епілепсії.
42. Судово-психіатричне оцінювання олігофренії.
43. Психічні розлади внаслідок органічних патологій головного мозку.
44. Травматичне ураження головного мозку.
45. Психічні розлади внаслідок судинних захворювань головного мозку.
46. Психічні розлади пізнього віку.
47. Психічні розлади при різних захворюваннях.
48. Психічні розлади при СНІД.
49. Психічні розлади внаслідок вживання психоактивних речовин.
50. Алкогольні психози.
51. Наркоманії.
52. Розлади особистості
53. Розлади поведінки.
54. Психопатії.
55. Розлади потягів.
56. Тимчасові психічні розлади.
57. Виключні стани.
58. Реактивні стани.
59. Симуляція психічних розладів.
60. Дисимуляція психічних розладів.

МАУП

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ
 (питання з варіантами відповідей)
 для підготовки до рубіжного (модульного) контролю знань
 і вмінь студентів спеціальності "Медична психологія"
 з дисципліни "Судова психіатрія"

№ пор.	Номер варіанта	Тестові завдання	Правильна відповідь
1	2	3	4
1	Варіант 1	<p>1. Зазначте, до якої категорії понять належить неосудність:</p> <p>а) до юридичних категорій; б) до медичних; в) до медико-юридичних; г) до філософських.</p> <p>2. До типових порушень мислення при шизофренії належать всі вказані, окрім:</p> <p>а) резонерствування; б) різноплановості; в) зісковзування; г) схильності до деталізації.</p> <p>3. Найхарактернішою причиною реактивного бродяжництва у дітей є:</p> <p>а) порушення потягів; б) прояви аутизму; в) особистісні реакції протесту; г) бажання пізнати оточення; д) прагнення до самостійності.</p> <p>4. Зазначте, на підставі чого експерт не має права відмовитися від проведення експертизи:</p> <p>а) з будь-якої причини, визнаної судом поважною; б) через погане самопочуття; в) у зв'язку з неповнотою матеріалів справи; г) з причин, передбачених законом для самовідводу експерта.</p>	<p>в</p> <p>г</p> <p>в</p> <p>б</p>

1	2	3	4
		<p>5. Акт судово-психіатричної експертизи – це:</p> <p>а) аналог епікризу;</p> <p>б) процесуальний документ;</p> <p>в) джерело судових доказів;</p> <p>г) усі відповіді правильні.</p>	г
2	Варіант 2	<p>1. Вирішення питань щодо осудності, неосудності та обмеженої осудності належить до компетенції:</p> <p>а) слідчого;</p> <p>б) експерта;</p> <p>в) експерта, а суд перевіряє;</p> <p>г) суду.</p> <p>2. Олігофренія поділяється на:</p> <p>а) дебільність і імбецильність;</p> <p>б) ідіотію, імбецильність, дебільність;</p> <p>в) імбецильність і дебільність;</p> <p>г) ідіотію і дебільність.</p> <p>3. Зазначте, що повинен зробити суд, маючи два суперечливі висновки експертів:</p> <p>а) прийняти висновки повторної експертизи;</p> <p>б) прийняти більш обґрунтовані висновки;</p> <p>в) призначити третю експертизу;</p> <p>г) відхилити висновки експертизи і прийняти власне рішення.</p> <p>4. Впливати на експерта з метою зміни ним своїх висновків має право:</p> <p>а) голова експертної комісії;</p> <p>б) члени експертної комісії;</p> <p>в) керівник експертного закладу;</p> <p>г) керівник територіального органу охорони здоров'я;</p> <p>д) ніхто.</p>	<p>г</p> <p>б</p> <p>д</p>

1	2	3	4
		<p>5. Мак Натен – це:</p> <p>а) англійський юрист, який запропонував формулу неосудності;</p> <p>б) злочинець, із справою котрого пов'язана зміна поглядів на принципи психіатричної діагностики;</p> <p>в) персонаж одного з романів Жюль Верна;</p> <p>г) немає правильної відповіді.</p>	б
3	Варіант 3	<p>1. Істотними характеристиками уваги є всі вказані, окрім:</p> <p>а) стійкості;</p> <p>б) різноплановості;</p> <p>в) переключення;</p> <p>г) концентрації.</p> <p>2. Паралогічне мислення характеризується:</p> <p>а) скаргами на втрату здатності швидко переключатися з однієї теми бесіди на іншу;</p> <p>б) втратою логічного зв'язку, підміною одних понять іншими;</p> <p>в) зупинкою думок;</p> <p>г) частим поєднанням з гіпермнезіями.</p> <p>3. Зазначте, до якої категорії понять належить сильне душевне хвилювання:</p> <p>а) до юридичної;</p> <p>б) до медичної;</p> <p>в) до медико-юридичної та психологічної.</p> <p>4. При проведенні експертизи і формулюванні відповідей на запитання експерт керується:</p> <p>а) законом;</p> <p>б) даними, що містяться у представлених об'єктах експертизи;</p> <p>в) своїми спеціальними знаннями;</p> <p>г) інтуїцією.</p>	<p>б</p> <p>б</p> <p>в</p> <p>в</p>

1	2	3	4
		<p>5. Зазначте, яка з формул неосудності найбільш правильна:</p> <p>а) неосудність — особливий правовий стан людини, визнаний за нею з боку держави і що допускається за обов'язкову умову винесення відповідного судового рішення;</p> <p>б) неосудною визнається особа, яка здійснила діяння, обумовлене хворобливим порушенням здатності організувати свою поведінку відповідно до соціально-психологічних обставин;</p> <p>в) неосудність — юридична обставина, що виключає карну відповідальність суб'єкта, який діяв під час здійснення суспільно небезпечного діяння у період хвороби або хворобливого стану;</p> <p>г) неосудність — це неспроможність застосувати до суб'єкта провину за судово-небезпечне діяння, якщо під час його здійснення він був неспроможний усвідомлювати свої дії та керувати ними у силу хворобливого розладу психічної діяльності.</p>	г
4	Варіант 4	<p>1. Пам'ять може характеризуватися всіма вказаними видами, окрім:</p> <p>а) оперативної;</p> <p>б) пізнавальної;</p> <p>в) короткочасної;</p> <p>г) відстроченої.</p> <p>2. Синдроми тимчасового відставання розвитку психіки в цілому або окремих її функцій позначаються терміном:</p> <p>а) педагогічна занедбаність;</p> <p>б) психопатія;</p> <p>в) затримка психічного розвитку;</p> <p>г) олігофренія.</p>	б в

1	2	3	4
		<p>3. Предметом судово-психіатричної експертизи є:</p> <p>а) підекспертний;</p> <p>б) медична документація;</p> <p>в) діагноз підекспертного;</p> <p>г) визначення психічного стану підекспертних у певні проміжки часу і стосовно певних обставин, що являють інтерес для слідства і суду;</p> <p>д) усі відповіді правильні.</p> <p>4. Зазначте, які відомості, отримані експертом при проведенні експертизи, він має право розголошувати без дозволу органу, що призначив експертизу:</p> <p>а) діагноз;</p> <p>б) експертне рішення;</p> <p>в) показання свідків;</p> <p>г) дані медичної документації;</p> <p>д) ніякі.</p> <p>5. Призначення примусових заходів медичного характеру належить до компетенції:</p> <p>а) прокурора;</p> <p>б) експерта;</p> <p>в) суду;</p> <p>г) слідчого;</p> <p>д) усі відповіді правильні.</p>	<p>д</p> <p>д</p> <p>в</p>
5	Варіант 5	<p>1. Типовими порушеннями мислення при епілепсії є всі вказані, окрім:</p> <p>а) сповільненості;</p> <p>б) тугорухливості;</p> <p>в) актуалізації малозначних “латентних” ознак;</p> <p>г) в’язкості.</p>	в

1	2	3	4
		<p>2. Найчастіше масками маніакальних станів у підлітків є:</p> <p>а) збільшення маси тіла; б) схуднення; в) збільшення витривалості до фізичних навантажень; г) поліпшення успіхів у навчанні; д) поведінкові (психопатоподібні) порушення.</p> <p>3. Проведення судово-психіатричної експертизи може бути доручено:</p> <p>а) психіатру першої категорії; б) психіатру вищої категорії; в) медичному психологу; г) психіатру зі стажем роботи не менше 5 років та відповідним рангом.</p> <p>4. Існують такі форми проведення судово-психіатричної експертизи:</p> <p>а) амбулаторна; б) стаціонарна; в) заочна (посмертна); г) у кабінеті слідчого; д) у судовому засіданні; е) усі вказані.</p> <p>5. Суспільна небезпека психічно хворого — це:</p> <p>а) ймовірність здійснення хворим суспільно небезпечного діяння; б) факт здійснення хворим злочину до хвороби; в) характер психічного захворювання; г) характер взаємовідносин хворого у сім'ї.</p>	<p>д</p> <p>г</p> <p>е</p> <p>а</p>

1	2	3	4
6	Варіант 6	<p>1. Аномалія характеру, неправильний, патологічний розвиток, що характеризується дисгармонією в емоційній і вольовій сферах, — це:</p> <p>а) затримка психічного розвитку; б) олігофренія; в) психопатія; г) акцентуація характеру.</p> <p>2. Олігофренія — це:</p> <p>а) легка розумова відсталість, яка характеризується конкретністю мислення, нездатністю до творчої поведінки, примітивністю інтересів та почуттів. Поняття числа не сформоване, немає уяви про збереження кількості предметів при їх переміщенні (феномен Піаже); б) часткове специфічне порушення засвоєння процесу читання, яке зумовлене несформованістю або порушенням вищих психічних функцій і виявляється у повторюванні стійких помилок на письмі; в) стан загального недорозвитку психіки в результаті спадкової зумовленості або внутрішньоутробного ураження головного мозку. Залежно від ступеня порушення вирізняють дебільність, імбецильність та ідіотію.</p> <p>3. Зазначте, скільки експертів може входити до складу судово-психіатричної експертної комісії:</p> <p>а) три; б) два; в) регламентується судом; г) необмежена кількість.</p>	<p>в</p> <p>в</p> <p>в</p>

1	2	3	4
		4. Презумпція психічного здоров'я – це: а) наявність у психічно хворого окремих психічних функцій, не уражених хворобою; б) принцип реабілітації у психіатрії, що допускає звернення до особистості хворого; в) принцип, що означає, що кожна людина вважається психічно здоровою, аж доки переконливо не буде доведено зворотне; г) юридичний принцип, згідно із яким жодна людина не може бути направлена на судово-психіатричну експертизу, якщо вона цього не бажає.	в
		5. Зазначте, як довго може тривати застосування до неосудного примусового заходу медичного характеру: а) залежно від важкості скоєного суспільно небезпечного діяння; б) не менше ніж 2–3 роки; в) поки суд не ухвалить рішення про його відміну; г) немає правильної відповіді.	в

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Оцінки “відмінно” заслуговує відповідь студента, який виявив бездоганні знання з теоретичного курсу в повному обсязі, розуміння напрямів і методів прикладного застосування теорій, уміння обирати методи дослідження залежно від проблематики, уміння розробляти інструментарій дослідження, чітке розуміння процедур кожного методу; при цьому також враховується його активність на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

Оцінки “добре” заслуговує відповідь студента, який розкрив усі питання екзаменаційного білету, виявляючи при цьому знання теоретичного курсу в повному обсязі, розуміння напрямів і методів прикладного застосування теорій, уміння обирати методи дослідження та розробляти інструментарій, здатність уяв-

ляти процедури кожного методу; при цьому також враховуються його активність на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

Оцінки “задовільно” заслуговує відповідь студента, який виявив знання з теоретичного курсу в неповному обсязі та уявлення щодо процедур дослідження і розробки інструментарію, але відповідь містить неточності, помилки, неповноту аргументації; при цьому також враховується його активність на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

Оцінки “незадовільно” заслуговує відповідь студента, який виявив незнання навчального матеріалу в межах програми навчального курсу та нездатність розробляти інструментарій і застосовувати процедури дослідження; при цьому також враховується його активність на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Волков В. Н. Судебная психиатрия: Курс лекций. — М.: Юрист, 1998.
2. Датий А. В. Судебная медицина и психиатрия: Практикум. — М.: БЕК, 1997.
3. Жариков Н. М., Морозов Г. В., Хритинин Д. Ф. Судебная психиатрия: Учебник для вузов / Под общей ред. Г. В. Морозова. — М.: ИНФРА-М; Норма, 1997. — 432 с.
4. Кудрявцев И. А. Судебная психолого-психиатрическая экспертиза. — М.: Юрид. лит., 1988. — 224 с.
5. Метелица Ю. Л. Судебно-психиатрическая экспертиза потерпевших. — М.: Юрид. лит., 1990. — 208 с.
6. Нор В. Т., Костицкий М. В. Судебно-психологическая экспертиза в уголовном процессе. — К.: Вища шк., 1985. — 54 с.
7. Попов А. П. Судебная психиатрия: Краткий терминологический понятийный словарь. — Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2003. — 56 с.

8. Психіатрія / О. К. Напреєнко, І. Й. Влох, О. З. Голубков // За ред. проф. О. К. Напреєнка. — К.: Здоров'я, 2001. — 584 с.
9. Рустанович А. В., Шамрей В. К. Клиническая психиатрия (в схемах, таблицах и рисунках). — СПб., 2001. — 203 с.
10. Руководство по судебной психиатрии / Под ред. Г. В. Морозова. — М.: Медицина, 1977. — 400 с.
11. Судебная психиатрия: Учебник / Под ред. А. С. Дмитриева, Т. В. Клименко. — М.: Юрист, 1998.
12. Судебная психиатрия: Учебник / Под ред. Г. В. Морозова, Д. Р. Лунца. — М.: Юрид. лит., 1971.
13. Судебная психиатрия: Учебное пособие для студентов вузов / Э. Б. Царгясова; З. О. Георгадзе. — М.: Закон и право; ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 239 с.

Додаткова

1. Александровский Ю. А. Пограничные психические расстройства: Руководство для врачей. — М.: Медицина, 1993. — 400 с.
2. Блейхер В. М. Эпонимический словарь психиатрических терминов. — К.: Вища шк., 1980. — 240 с.
3. Блейхер В. М., Бурлачук Л. Ф. Психологическая диагностика интеллекта и личности. — К.: Вища шк., 1978. — 140 с.
4. Брилл А. Лекции по психоаналитической психиатрии: Пер. с англ. — Екатеринбург: Деловая книга, 1998.
5. Каннабих Ю. История психиатрии: Репринт. изд. — М.: ЦТР МГП ВОС, 1994.
6. Кемпинский А. Психология шизофрении: Пер. с польск. — СПб.: Ювента, 1998. — 296 с.
7. Леонгард К. Акцентуированные личности: Пер. с нем. — Ростов н/Д: Феникс, 1997. — 544 с.
8. Судебная психиатрия: Краткий словарь терминов для юристов / Авт.-сост. В. Н. Волков. — М.: Федеральный союз адвокатов России, 1996. — 103 с.
9. Право и психиатрия / Под ред. проф. С. В. Бородина. — М.: Юрид. лит., 1991. — 384 с.
10. Хэзлем М. Т. Психиатрия: Вводный курс: Пер. с англ. — М., Львов: АСТ: Инициатива, 1998. — 624 с.
11. Чуприков А. П., Цуприк Б. М. Общая и криминальная сексология: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2002. — 248 с.
12. Юрьева Л. М. История. Культура. Психические и поведенческие расстройства. — К.: Сфера, 2002. — 314 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Організація та форми самостійної роботи студентів ...	3
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Судова психіатрія”.....	6
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	12
Питання для самоконтролю.....	14
Тестові завдання.....	17
Критерії оцінювання знань студентів.....	24
Список літератури.....	25

Відповідальний за випуск А. Д. Вегеренко
Редактор С. Г. Рогузько
Комп’ютерне верстання А. А. Кучерук

Зам. № ВКЦ-4604

Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний.

Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008